

Теоретико-методологічні підходи впровадження контролінгу в корпораціях

Єлизавета Ящук

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна

У сучасному ринковому середовищі фінансовий контролінг є одним із методів, прийомів та інструментів управління фінансами в корпораціях. Аналіз впровадження фінансового контролінгу в корпораціях демонструє, що методологічні підходи до проведення фінансового контролінгу недостатньо чітко розкривають його характеристики, класифікацію форм і видів, та відрізняються в фінансовій практиці різних країн. До цих пір економісти недостатньо дослідили зв'язок між поняттями «фінансовий контроль» та «фінансовий контролінг» у корпораціях. Деякі економісти називають ці поняття тотожними. Типи фінансового контролінгу включають такий маловідомий інструмент управління, як ризик-контролінг, який знаходиться на ранній стадії розвитку; не приділяється певної уваги корпоративному податковому контролінгу, а саме немає складної моделі контролінгу, яка б інтегрувала стратегічний контролінг, операційний контролінг, контролінг ризиків, ситуаційний контролінг тощо [1].

Питання теорії фінансового контролінгу завжди цікавило багатьох вчених і є актуальним для будь-якої країни. Значний внесок у дослідженні цього питання зробили такі науковці як Ю. П. Аніскіна, А. М. Павлова, Є. М. Коротков, М. Седлячікова, В. Вацек, Є. Сопкова, В. Є, Дж. Донг, Г. Белла, П. Маттана, Д. П. Хемпсон, Ш. Гонг, Ю. Се, М. Захаріадіс, Г. Хілеман, С. В. Скотт, С. Стрьомбек, Т. Лінд, К. Скагерлунд та інші.

Відсутність теоретико-методологічних обґрунтувань для формулювання істотних характеристик «фінансового контролінгу» в корпораціях ускладнює його ефективне проведення на практиці. Вважається, що концептуальна термінологія та визначення мають бути відображені в методологічному інструментарії. Відповідно, визначення економічного змісту, класифікація видів, форм і методів фінансового контролінгу в корпораціях є необхідними елементами для побудови методологічної бази його проведення. У зв'язку з цим, важливо правильно сформулювати теоретико-методологічні положення фінансового контролінгу в корпораціях та врахувати розвиток економіки. Все це підкреслює актуальність даної теми.

Метою даної статті є обґрунтування потенційних напрямків розвитку існуючих методичних інструментів, пов'язаних з «фінансовим контролінгом» в корпораціях, з розкриттям економічних, суттєвих та змістовних характеристик поняття.

Іноземні вчені, інтерпретуючи поняття «фінансового контролінгу» в корпораціях, уточнюють його поточний і стратегічний характер. Визнаючи, що визначення поняття «фінансовий контролінг» у корпораціях включає поточну та стратегічну складові, інструментально-методичний інструмент дослідження

включає загальнонаукові та спеціальні методи: аналіз, синтез, деталізацію та узагальнення, групування, формалізацію, аналогію; індуктивний, дедуктивний, абстрактно-логічний, монографічний та порівняльний методи [2].

Термін «фінансовий контролінг» походить від терміну «контроль», досі визначення обох залишається дискусійним. Примітно, що закінчення «ing» в англійській мові суттєво змінює значення початкового дієслова і перетворює дію на тривалий процес.

Фінансовий контролінг включає планування, встановлення цілей корпорації, аналіз, управління інформацією і, згодом, створення рекомендацій керівництва для прийняття компетентних управлінських рішень. Це працює для корпорації, яка досягає більш високого рівня комплексного управління, коригуючи визначені цілі на поточний та майбутні фінансові періоди. Фінансовий контролінг не повністю звужується до внутрішнього фінансового контролю в корпораціях, але виступає як ефективний механізм, який працює для збалансування складеної інформаційної системи, функцій фінансового аналізу, фінансового планування та внутрішнього фінансового контролю. Фінансовий контролінг як частина фінансового менеджменту корпорації, на нашу думку, орієнтований на інтеграцію всіх цілей управління. Інструменти та моделі фінансового контролінгу спрямовані на «створювання майбутнього» та управління майбутнім для забезпечення довгострокової діяльності корпорації. Навпаки, фінансовий контроль — це стандартна і безперервна обробка даних з орієнтацією на минуле, яка визначає відхилення між плановими та фактичними значеннями показників. Це визначає можливі помилки, виявляє невідповідності та помилки [3].

З огляду на викладене, очевидно, що фінансові терміни «фінансовий контролінг» та «фінансовий контроль» трактуються як самостійні поняття. Цей факт говорить на користь їх можливого перетину. У сучасному середовищі, на нашу думку, доцільно розробити комплексний опис поняття «фінансовий контролінг» в корпораціях як системи фінансового менеджменту, яка своєчасно виявляє та запобігає загрозам з урахуванням зовнішніх і внутрішніх факторів в умовах невизначеності та ризик. Це вимагає застосування методів, які перетворюють діяльність підрозділів корпорацій на ефективну роботу, адаптовану до майбутніх змін і загалом призначену для досягнення ефективної діяльності корпорацій. Під час проведення фінансового контролінгу в корпорації доцільно вивчити класифікацію його форм і видів.

В рамках впровадження контролінгу необхідно проводити порівняльний аналіз стратегічного та короткострокового видів фінансового контролінгу за наступними критеріями, як: часовий горизонт, основні цілі, завдання, джерела інформації, невизначеність, деталізація [4,5].

Стратегічний контролінг базується на самоконтролю, спрямований у майбутнє, створює нові потенціали для успішної діяльності корпорації в довгостроковій перспективі та визначає цілі та завдання оперативного контролінгу. Операційний контролінг заснований на зовнішньому контролі,

спрямований на певний строковий результат і надає рішення для кількісної оцінки ліквідності та прибутковості. Сутність методів фінансового контролю залежить від призначення його видів.

Отже, застосовуючи теоретико-методологічні інструменти, корпорації можуть здійснювати фінансовий контролінг на основі найкращого поєднання його стандартних та альтернативних форм і видів, залучаючи відповідний набір універсальних і спеціальних методів, а також з урахуванням найкращого світового досвіду, що підтверджує працездатність. Безумовно, правильне та обґрунтоване застосування основних положень фінансового контролінгу в теорії корпорацій повинно інтегрувати найкращі світові практики для забезпечити його ефективного практичного проведення.

Ключові слова: фінансовий контролінг; фінансовий контроль; теоретико-методологічні дослідження; корпорація; контроль ризиків; альтернативні типи; спеціальні методи.

Список використаних джерел

1. Ю. П. Аніскін, А. М. Павлова. *Планування і контролінг, Омега-Л, М., 2013, 336 с.*
2. А. М. Кармінський, С. Г. Фалько, А. А. Жевага, Н. Ю. Іванова. *Контролінг, Форум, М., 2013, 336 с.*
3. М. А. Павленков. *Контролінг в системі менеджменту, Питання економіки, №4, 69-73, 2006/*
4. Ю. Ю. Кочинев, Д. Г. Родіонов. *Імовірнісна оцінка прогнозованого відхилення в загальній сукупності при застосуванні монетарного методу, Матеріали 32-ї конференції Міжнародної асоціації управління бізнес-інформацією , IBIMA 2018-Vision 2020: Sustainable Economic Development and Application of Innovation Management from Regional Expansion to Global Growth, Seville, Spain , 15-16 листопада 4919–4924, 2018.*
5. Чумаченко О. Г. *Фінансовий контролінг: синонім управління чи контролю? / О.Г. Чумаченко // Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку: матеріали міжнародної конференції (м. Київ, 21-22 листопада 2019 р.).-К.: Університет «КРОК», 2019.-С. 375-378*